

Forró szívvel, hideg fejjel

A történelem sokat vitatott nőalakja Báthory Erzsébet, akit csaknem hatszázötven fiatal hölgy meggyilkolásának vádjával fogtak perbe, majd ítélték el. Legendája a színpadi szerzőket is megihlette: Miklós Tibor szövegkönyvére és dalszövegeire Szomor György szerzett zenét, amit Pejtsik Péter hangszerelt. A rockosabb musicalnek indult alkotás végül operai stílusjegyekkel egészült ki, hiszen a főszerepet Benedekffy Katalin, Prima díjjal és Magyar Arany Érdemkeresztrel kitüntetett operaénekes-színműv adottságaira formálták a szerzők. Az előadást a Margitszigeti Szabadtéri Színház és a Kolozsvári Magyar Opera közös produkciójának 2012-es ősbemutatóját követően idén nyáron is láthatja a nagydíjazott. Báthory legendája egy kolozsvári előadás után, június 10-én, szombat este kel újra életre a szabadtéri színpadon.

- Idén tizenegy éve már annak, hogy a Báthory Erzsébet című operamusical címszerepét dedikáltan önnek szánták az alkotók. Ez kétségkívül nagy szakmai mérföldkő. Milyen út vezetett ahhoz, hogy önre és önnek írjanak egy főszerepet?
- Sok szerepálmom volt, de Báthory Erzsébet nem feltétlenül szerepelt a listán. A 2010-es évek idején szerettem volna a musical világa után az operaszínpadon is több szerepet énekelni. Ekkor kerültem Kolozsvárra, a Kolozsvári Magyar Operához, ahová Selmeczi György tanár úr ajánlott be. A társulat ekkor – 2012-t írunk – izgatottan beszélt arról, hogy készül egy új musicaldarab, ám a főszereplőt még nem találták meg. Ekkor továbbította a szakmai portfóliómat Szép Gyula, a teátrum igazgatója Bán Teodórának, a Margitszigeti Szabadtéri Színpad vezetőjének, az előadás producerének.

Nem telt el sok idő és már hívott is telefonon Bán Teodóra: „téged keresünk” – mondta.

Ezt követően megkaptam a darab zenei anyagát, majd vissza is adtam, nem szerettem volna vállalni a szerepet. Ennek csupán egyetlen oka volt: más hangszerelésű és jóval rockosabb volt a darab, mint a végső változat, én pedig akkor már operai szerepekre vágytam. Bán Teodóra azonban kijelentette, hogy engem szeretnének a szerepre és éppen ezért átírják úgy, ahogy én szeretném: így lett a musicalből végül operamusical. Pejtsik Péter hangszerelő a hangomra „szabta” a művet, így két és fél oktávon énekelek a darabban.

- Báthory Erzsébet története egészen megdöbbentő: csaknem hatszázötven fiatal lány meggyilkolásával vádolták az asszonyt. Nehéz eldönteni, hogy áldozat vagy gyilkos, éppen ezért összetett szerep, operai fajsúlyú anyag. Az ősbemutató óta eltelt egy évtized alatt miben és hogyan változott a karakterhez való viszonya?
- Azt gondolom, hogy mindenki sokat érnek a szerepek, így bennem is. Kolozsváron június 6-án mutattuk be újra a darabot, és Novák Péter koreográfussal is többször beszélgettünk e folyamatról. Tizenegy évvel ezelőtt Tokody Ilona segített abban, miként építsem fel Báthory Erzsébet karakterét. Munkánkat 2013-ban „Mester és Tanítvány” díjjal jutalmazta a szakma.

Egy évtizeddel később viszont teljesen máshogy élem meg Báthory megformálását, másképpen dolgozom fel az asszony tragikus történetét.

Sőt, azt gondolom, hogy technikailag is máshogy közelítem meg az előadást, hiszen egy évtized alatt változik az ember hangja, teste, az egész élete, melyek hozzátesznek ahhoz, hogy a szerepet újra tudjam értelmezni. Ebben a folyamatban pedig Hamari Júlia mesternőm segített.

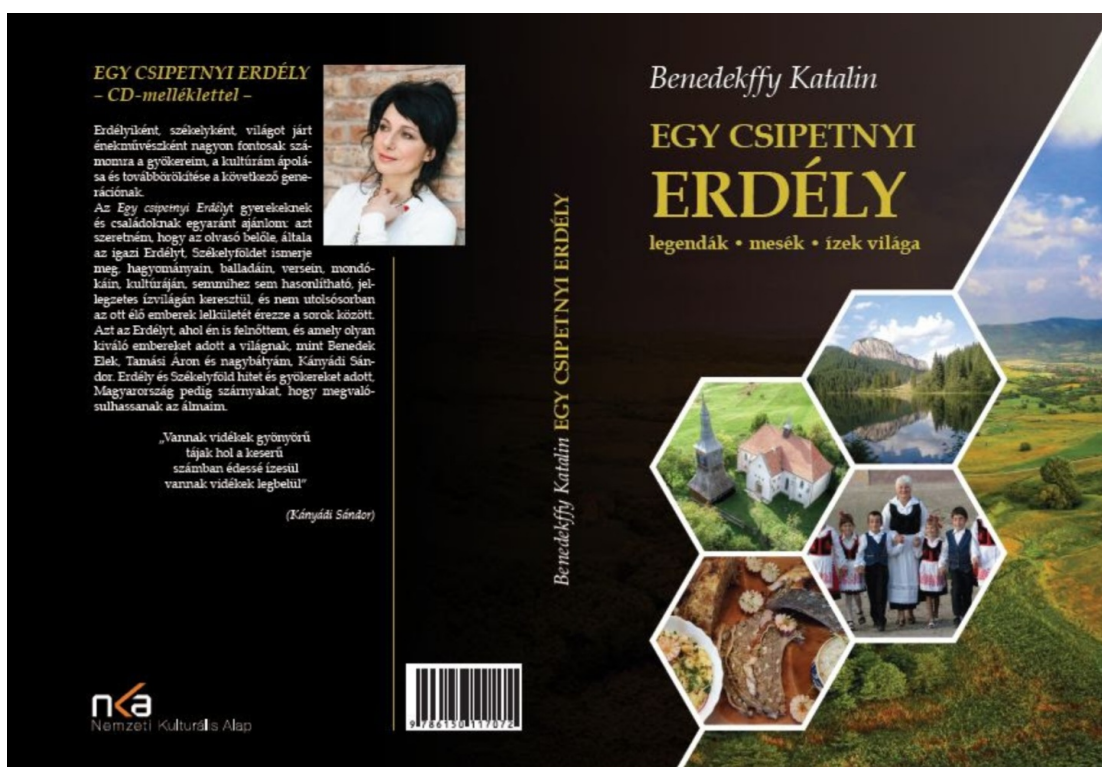
- Ki valójában ez az asszony: gyilkos vagy áldozat?
- Báthory Erzsébet rendkívül vitatott történelmi személyiség, de hogyha kicsit megkaparjuk a felszínt – amire vállalkozik az operamusical is –, rájövünk, hogy a 16–17. században is elég könnyedén megvádolhattak boszorkánysággal egy asszonyt. Ám kétségkívül nehezített terep volt Báthory esetében, hiszen nemes asszonyról beszélünk. Férje halálát követően óriási birtokkal, vagyonnal maradt egyedül fiatal és szép nőként. Útban volt. Sorra fordultak ellene az arisztokraták, sőt még a saját gyermekei is elárulták. Boszorkánysággal vádolni pedig oly egyszerű volt, hiszen gondja volt a betegek ápolására, ezért javasasszonyokat, gyógyítókat gyűjtött maga köré. Így elkezdődhetett a karaktergyilkosság. S mint tudjuk, pillanatok alatt bárkinek lehet rossz hírért kelteni, nem csak akkoriban, de ma is. De azt, hogy Báthory Erzsébet gyilkos vagy áldozat, a nézőkre bízunk.

Olyan kemény tragédia a Báthory Erzsébet operamusical, melyet forró szívvel, de hideg fejjel kell végigjátszanom.

– Mit jelent önnek művészként a szülőföld, a magyar és a székely kultúra?
– Nagy öröm számomra, hogy a Kolozsvári Magyar Operában játszhattam és játszhatok. Ez az otthonom, pedig Nagygalambfalva, ahol születtem, két-háromszáz kilométerrel arrébb található. Pont a Báthory Erzsébet operamusical kapcsán éltem át azt, hogy a szülőfalumból két nagy busznyai székely viseletbe öltözött néző érkezett az egyik előadásra. A produkció után kiállt az a száz ember a színpadra, és elénekelték nekem egy zsoltárt. Olyan ereje volt ennek a pillanatnak, melyet míg élek, nem felejték el. Énekeltem szerte a nagyvilágban, többek között Montrealban, Torontóban, Hollywoodban is, de amikor az embert egy ilyen történettel ajándékozza meg a szülőföldje, akkor az a mindent jelenti. S ha a Jóisten megadta azt egy művésznak, hogy világot lásson, akkor kötelessége azt vissza is forgatni.

Így bármerre is jártam, szem előtt tartottam az otthoni, azaz a magyar és a székely értékeket, kulturális kincseket.

Szüleimnek és nagybátyámnak, Kányádi Sándor Kossuth-díjas és Prima Primissima díjas költőnek köszönhetően korán érdeklődni kezdtem a versek, valamint a színművészet iránt. Ezekből pedig mind-mind szeretnék visszaadni a szülőföldemnek: foglalkozásokat tartottam a szórványvidéken élő gyerekeknek, melyeken az operavilág rejtelseivel ismerttettem meg őket.

Benedekffy Katalin Egy csipetnyi Erdély című könyve 2021-ben jelent meg (Fotó: Magánarchívum)

De ugyancsak a székely kultúra ápolását és megismerését szolgálja az Egy csipetnyi Erdély című könyvem, ami a Huncutazás című diplomafilmem kapcsán gyűjtött anyagok – például balladák, legendák, néptáncok, mesék – válogatása. Ezeket kötetbe rendezve már régóta szerettem volna kiadni, ami végül a pandémia időszakában sikerült is. Emellett pedig 2021-ben elnyertem a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) hároméves művészeti ösztöndíját a Tiszta forrásból című pályázatommal, mely szintén azt a tevékenység segíti, hogy minél több kistelepülésre eljuttassam a zenét, népdaltól az operáig, és interaktív formában megismertessem azt a helyi közösségekkel.